

Kommer i norsk
Folk og Land

En allsidig embetsmann

Av John Sand

118459

Carl Nicolai Stoud Platou var født i Bergen 25.07.85. I 1908 ble han cand. jur. og i 1916 ble han byråsjef i Justisdepartementet, statsrevisor og fast formann i Statsrevisjonen 1925. I årene 1926-1941 var Platou ekspedisjonssjef i Justisdepartementet.

I dette embete tjenestegjorde han i den første del av okkupasjonstiden under kst. justisminister Sverre Riisnæs. Da et medlem av Den norske Dommerforening som aktet å melde seg inn i NS, var i tvil om det løfte et NS medlem måtte avgi om troskap og lojalitet mot NS-Fører, kunne komme i strid med hans dommer ble spørsmålet forelagt Quisling. I brev av 21. november svarte han bl.a.: "Som svar på Deres brev skal jeg framholde som min oppfatning at de forpliktelser en dommer påtar seg ved sin dommered ikke på noen måte kommer i strid med de forpliktelser han måtte ha påtatt seg som medlem av NS."

Den 3. desember 1940 sendte Justisdepartementet ut et klargjørende rundskriv - via fylkesmennene - til samtlige landets dommere. I rundskrivet henvises til ovennevnte uttalelse av Quisling, og det avsluttes slik :

"Departementet har funnet det riktig å gjøre dommerne kjent med disse uttalelser for at de dommere som måtte ønske å slutte seg til NS ikke skal la seg hindre i dette av misforståelser med hensyn til det løfte en slik tilslutning vil kreve av dem."

Rundskrivet er underskrevet :

for justisråden
Platou

og parafert av byråsjef Marius Nygaard.

I 1936 ble Jakob Lauritz Smith Bredrup utnevnt til sorenskriver i Holmestrand. Han må ha vært en sjelden rettsindig mann. Den 16. juni 1945 skrev han nemlig til Justisdepartementet og påpekte at rundskrivet av 3. desember 1940 iallfall indirekte kom med en tydelig oppfordring til dommerne om å melde seg inn i NS. Sorenskriver Bredstrup skrev bl.a. :

" Om ikke direkte i ord, inneholder denne rundskrivelse i allfall indirekte en tydelig oppfordring til dommerne om å melde seg inn i NS. Dette er en sak for seg.

Men helt klart synes det å være at de embetsmenn i Justisdepartementet som har undertegnet rundskrivelsen ikke på det daværende tidspunkt har ansett det straffbart å melde seg inn i NS. Den tvil som forsåvidt kunde opstå som følge av straffelovens paragraf 330 første ledd er spesielt ryddet tilside. Paragrafen taler bl.a. om deltagelse i " en forening der ved lov er forbudt."

De nevnte embetsmenn kan da klarligvis ikke ha vært av den mening at selve innmeldingen i NS var en straffbar handling. Og der blir da videre et spørsmål : Kan det med rimelighet kreves at jevne alminnelige samfunnsborgere skal ha innsett dette.Jeg tillater meg å henstille at Justisdepartementet gir domstolene en orientering i saken."

Men departementet etterkom ikke henstillingen. "Departementet finner ikke grunn til å sende ut noen orientering til dommerne i denne sak" heter det i departementets svarbrev av 24. august 1945. Kanskje kan man forstå at departementet svarte så avvisende ? Den ovenfor omtalte Carl Platou ble nemlig i mai 1945 utnevnt til rådmann i Justisdepartementet ! Senere var Platou fylkesmann i Oslo og Akershus i en tiårsperiode.

II

I boken "Dømmer ikke" s. 119 gir Milorgmannen O.H. Langeland en kort kommentar til Carl Platous befatning med rundskrivet av 3. desember 1940 : " I ekspedisjonssjef Platous foran gjengitte rundskriv er nevnt spørsmålet om hvorvidt medlemskap av NS kunne være straffbart etter straffelovens paragraf 330. Herr Platous rundskriv utelukker dette."

Side 113 i samme bok skriver Langeland : "Ekspedisjonssjef Platou hadde gjennom mange år vært en meget anerkjent manuduktør for juridiske studenter. Det var derfor naturlig at mange av de yngre embetsmenn, både politiembetsmennene og dommere m.v. oppfattet ham som en veileder i juridiske spørsmål hvis standpunkt man kunne tillegge avgjørende vekt. ...Det måtte på dommerne avgjort virke som en skjebnens ironi, når det ble herr Platou, som i mai 1945 i egenskap av "rådmann" i Justisdepartementet desiderte at alle dommere som i tillit til hans uttalelse av 3. desbr. 1940 hadde meldt seg inn i NS skulle fjernes fra sine embeter."

Jeg tilføyer at major og sosialøkonom O.H. Langeland var sjef for Milorg D 13 fra høsten 1942 til sommeren 1944. D 13 omfattet foruten Oslo herredene Aker, Bærum, Asker og vestre del av Lørenskog.

I Tønsberg Blad for 31.12.47 skriver direktør Lorentz Vogt bl.a. : "Det er gitt at dette cirkulære ikke inneholder noen advarsel mot å gå inn i NS - tvertimot. Tvertimot."